

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10CoP/21/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3621200117
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 06. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ladislav Mejstřík
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2023:3621200117.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu JUDr. Ladislava Mejstříka a členiek senátu Mgr. Silvie Tisovej a JUDr. Miroslavy Korbašovej, vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti G.: 1/ L., nar. XX.XX.XXXX a 2/ A., nar. XX.XX.XXXX, bytom u matky, maloleté deti zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Dolný Kubín, deti rodičov, matka: Y. G., rod. Z., nar. XX.XX.XXXX, trvalým pobytom B. D., J. M. XXXX/X, právne zastúpená: Advokátska kancelária SLAMKA & Partners s.r.o., so sídlom Dolný Kubín, Radlinského 1735/29, IČO: 50 120 000, a otec: Mgr. A. G., nar. XX.XX.XXXX, trvalým pobytom Z., L. XXXX/XX, právne zastúpený: JUDr. Michalom Vlkolinským, advokátom so sídlom Y., E. S. XX/X, o návrhu matky na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k mal. deťom a o vzájomnom návrhu otca na zverenie mal. detí do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov alternatívne na úpravu styku otca s mal. deťmi, na odvolanie otca voči rozsudku Okresného súdu Dolný Kubín č. k. 10P/33/2022-467 zo dňa 05.12.2022, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku VII. m e n í tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

II. Vo zvyšnej časti rozsudok súdu prvej inštancie p o t v r d z u j e .

III. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom č. k. 10P/33/2022 - 467 zo dňa 05.12.2022 Okresný súd Dolný Kubín (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) vo výroku I. zveril maloleté deti do osobnej starostlivosti matky s tým, že tieto budú zastupovať a spravovať ich majetok obaja rodičia. Vo výroku II. otca zaviazal platiť na mal. deti výživné za obdobie od 27.01.2021 do 31.07.2022 na mal. L. 100 eur a mal. A. 90 eur mesačne a od 01.08.2022 na mal. L. 130 eur a na mal. A. 120 eur mesačne, vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky. Vo výroku III. otcovi povolil splácať zameškané výživné za obdobie od 27.01.2021 do dňa vyhlásenia prvostupňového rozsudku na mal. L. vo výške 1.718,31 eur a na mal. A. vo výške 1.496,70 eur v mesačných splátkach po 20 eur spolu s bežným výživným počnúc dňom právoplatnosti tohto rozsudku k rukám matky. Vo výroku IV. upravil stretávanie otca s maloletými, a to každý nepárny kalendárny týždeň od piatka od 16.00 hod. do nedele do 16.00 hod. s tým, že otec mal. deti prevezme a po ukončení stretnutia odovzdá v bydlisku matky. Vo výroku V. návrh matky ohľadne výživného na mal. deti vo zvyšnej časti zamietol. Vo výroku VI. zamietol vzájomný návrh otca, ktorým sa tento domáhal zverenia mal. detí do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, alternatívne širšej úpravy styku s mal. deťmi. Vo výroku VII. súd prvej inštancie priznal matke voči otcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

Prvostupňový súd na základe vykonaného dokazovania konštatoval, že mal. deti pochádzajú z manželstva ich rodičov, pričom stále trvá (ani jeden z manželov doposiaľ nepodal návrh na jeho rozvod).

Títo žijú oddelene od 13.12.2020, kedy sa matka aj s mal. deťmi odsťahovala ku svojim rodičom do B. D., kde už v súčasnosti bývajú natrvalo, v dôsledku čoho došlo v priebehu prvostupňového konania aj k preneseniu miestnej príslušnosti z Okresného súdu Partizánske na Okresný súd Dolný Kubín. V čase vyhlásenia prvostupňového rozhodnutia deti navštevovali materskú školu (mal. L. bol predškolač). Matka bola v čase podania návrhu na rodičovskej dovolenke, pričom jej príjem v roku 2021 pozostával z rodičovského príspevku vo výške 378,10 eur mesačne a z prídavkov na dve deti vo výške 51 eur mesačne. Odo dňa 01.02.2022 je matka nezamestnaná, vedená v evidencii uchádzačov o zamestnanie, pričom za obdobie od 01.02.2022 do 31.07.2022 jej príjem pozostával z dávok v nezamestnanosti v priemernej výške 372,20 eur mesačne. Od 01.08.2022 príjem matky predstavujú len prídavky na dve deti, ktoré poberala v období január až apríl 2022 a jún 2022 vo výške 51,76 eur mesačne, za mesiac máj 2022 vo výške 200 eur a od júla 2022 ich poberá vo výške 60 eur mesačne. Otec je dlhodobo poberateľom invalidného dôchodku, ktorého výška od 01.01.2022 činí 126,70 mesačne. Otec svoj iný príjem, z ktorého hradí svoje výdavky (ktoré podľa názoru prvostupňového súdu nepochybne prevyšujú výšku jeho invalidného dôchodku), napriek opakovanej výzve nepreukázal. Otec už dlhšiu dobu býva v X. kde si prenajíma jednoizbový byt, za ktorý podľa svojho tvrdenia platí nájomné vo výške 418,71 eur mesačne. Otec bol v minulosti výlučným vlastníkom dvojizbového bytu v Z., ktorý na jar 2021 daroval svojej matke. Otcovi bolo rozhodnutím Centra právnej pomoci, kancelária Žiar nad Hronom číslo spisu: KaZH/14883/2022, ČRZ: 105441/2022 zo dňa 23.09.2022 odňaté poskytovanie právnej pomoci v tejto právnej veci, a to z dôvodu nepredloženia požadovaných dokladov preukazujúcich trvanie nároku na poskytovanie právnej pomoci v stanovenej lehote.

Prvostupňový súd mal. deti zveril do osobnej starostlivosti matky, nakoľko od ukončenia spolužitia rodičov dňa 13.12.2020 sama (resp. za pomoci svojich rodičov) zabezpečuje osobnú starostlivosť o ne. Za analogického použitia § 24 ods. 1 veta prvá zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o rodine“) určil, že deti budú zastupovať a spravovať ich majetok obaja rodičia.

Výšku výživného prvostupňový súd určil za obdobie od začatia konania do 31.07.2022, dokedy matka poberala rodičovský príspevok, resp. dávky v nezamestnanosti a prídavky na dve deti, vo výške 100 eur na mal. L. a vo výške 90 eur na mal. A. mesačne. Od 01.08.2022, odkedy jediným príjmom matky sú prídavky na dve deti (pretože matke, ktorá je stále posudzovaná spoločne s otcom maloletých ako jej manželom, nevznikol nárok na dávky v hmotnej núdzi), určil výživné 130 eur na mal. L. a 120 eur na mal. A.. Konštatoval, že pomery otca podľa ním predložených dokladov počas celej doby určenia výživného boli nezmenené, poberal invalidný dôchodok, ktorého výška aktuálne činí 126,70 eur mesačne, pričom táto skutočnosť podľa prvostupňového súdu neznamena, že otec nemá aj iný príjem, o čom svedčí fakt, že otec už dlhšiu dobu žije v X. vo K., kde si platí jednoizbový byt s nájomným vo výške 418,71 eur mesačne a nepochybne má aj iné výdavky. Otec ani na opakované výzvy nepredložil žiadne doklady preukazujúce, z čoho svoje výdavky hradí, ktorú súčinnosť neposkytol ani Centru právnej pomoci, v dôsledku čoho mu bola právna pomoc odňatá. Ďalej prvostupňový súd prihladol k tomu, že otec v priebehu súdneho konania daroval svojej matke dvojizbový byt v Z., ktorého bol výlučným vlastníkom, konštatujúc, že tým sa bez dôležitého dôvodu vzdal majetkového prospechu, ktorý by z takéhoto majetku mal. Za účelové vyhodnotil tvrdenia otca, že tak učinil preto, že mu jeho matka finančne vypomáha. Určené výživné považoval za primerané potrebám maloletých detí ako aj schopnostiam, možnostiam a majetkovým pomerom otca.

Zameškané výživné vyčíslené odo dňa jeho priznania 27.01.2021 do dňa vyhlásenia rozsudku 05.12.2022 nezahŕňa výživné určené neodkladným opatrením Okresného súdu Partizánske č. k. 4P/2/2021-37 zo dňa 19.02.2021, vykonateľným dňa 24.02.2021, vo výške 29,42 eur mesačne, keďže toto je samostatným exekučným titulom. Výšku mesačných splátok zameškaného výživného určil prvostupňový súd podľa návrhu matky.

Určenie styku otca s mal. deťmi v širšom rozsahu prvostupňový súd nepovažoval za dôvodné, keďže od augusta 2022 otec o styk s deťmi nejaví žiadny záujem a ani sa nerealizuje. Prvostupňový súd dospel k záveru, že preberanie a odovzdávanie detí musí prebiehať v bydlisku matky s poukazom na ich útlý vek, ako aj samotnú skutočnosť, že doterajšie snahy rodičov o iné miesta odovzdávania a preberania detí (stanice v A., J. a P.) nedopadli dobre.

Vzájomný návrh otca na zverenie maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti zamietol prvostupňový súd z dôvodu, že starostlivosť matky je v záujme mal. detí, pričom otec ani napriek opakovanej výzve nepreukázal svoje súčasné bytové pomery vo K., preto takáto úprava osobnej starostlivosti ani neprichádzala do úvahy. S poukazom na vyššie uvedené zamietol aj širšiu úpravu styku otca s mal. deťmi.

O trovách konania súd rozhodol na návrh matky podľa § 55 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“) tak, že matke priznal ich náhradu v rozsahu 100 percent, považujúc to s ohľadom na okolnosti tohto prípadu spravodlivé, keďže otec sa opakovane nedostavoval na pojednávania stanovené vo veci, v dôsledku čoho boli tieto bez prejednávania odročené dňa 30.09.2021 a ďalšie pojednávania dňa 09.12.2021 a 02.11.2022, na ktorých síce došlo k prejednaní veci, ale prítomnosť otca bola potrebná. Otec svoju neúčasť ospravedlnil vždy len lekárskeym potvrdením o vyšetrení z daného dňa, z čoho nemožno usúdiť, že sa otec zo zdravotných dôvodov nemohol pojednávania zúčastniť. Z tohto dôvodu podľa názoru prvostupňového súdu vznikli matke výdavky v súvislosti s poskytovaním právnej pomoci, a preto je spravodlivé, aby tieto náklady otec matke nahradil.

2. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie otec, odôvodniac ho ust. § 365 ods. 1 písm. b/, d/, f/, g/ a h/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“).

Za nesprávny procesný postup považoval postup súdu prvej inštancie, ktorý, aj keď mal k dispozícii písomné ospravedlnenie otca o lekárskom vyšetrení dňa 02.11.2022, toto bezdôvodne neakceptoval a vo veci konal v neprítomnosti otca, čím mu bez zákonného dôvodu odňal možnosť konať pred súdom, pričom vedel, že zdravotný stav otca, pre ktorý má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 50 %, je vážny.

Ďalej namietal, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní o určení vyživovacej povinnosti otca nezistil náležité skutočný stav veci a jeho rozhodnutie je v tejto časti nepreskúmateľné pre nedostatočné odôvodnenie. Konštatoval, že obsahom spisu nie je žiadny listinný dôkaz ohľadne výdavkov matky v súvislosti s výživou a s potrebami maloletých, resp. s výdavkami matky, a teda tieto ostali v rovine hypotetickej a nie je možné z nich ustáliť ich skutočnú výšku. Hoci matka opakovane predložila písomné vyčíslenie výdavkov, na strane druhej tieto nepreukázala. V odôvodnení napadnutého rozsudku, ale aj v samotnom spise absentuje podľa názoru otca komplexný prehľad ohľadom majetkových pomerov rodičov, počet vyživovacích povinností, hoci tieto okolnosti sú relevantné pre určenie výšky výživného a je potrebné ich preukázať náležitým objektívnym spôsobom. Nakoľko súd prvej inštancie nemal náležitým spôsobom zistený skutočný stav veci, rozsah vyživovacej povinnosti nebol určený v súlade s ustanoveniami Zákona o rodine. Otec poukázal, že skúmanie komplexných majetkových pomerov rodičov je z hľadiska rozhodovania súdu o vyživovacej povinnosti zásadnou okolnosťou, a preto mal vykonať súd prvej inštancie aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci na zistenie skutočného stavu veci. V tejto súvislosti poukazoval na bod 30. napadnutého rozsudku. Otec mal za to, že v priebehu konania preukázal svoj pravidelný príjem z čiastočného invalidného dôchodku a súčasne uviedol, že s uhrádzaním ostatných výdavkov mu pomáha jeho matka. Poukázal na to, že do decembra 2019 pracoval v X. ako opatrovateľ, z práce bol prepustený zo zdravotných dôvodov a pre následné zdravotné ťažkosti (pruh, porážka) už prácu v zdravotníctve nemohol vykonávať. V X. mu bolo odporúčané využiť jeho pedagogické vzdelanie vzhľadom na tamjší nedostatok učiteľov; s náročnou nostrifikáciou je spojená aj veľká finančná záťaž, s ktorou mu pomáhajú organizácie. V septembri 2022 otec úspešne vykonal skúšku na úrovni B2, avšak ďalšiu pomoc nedostal a od vtedy je trvale na S., na adrese trvalého pobytu. Ďalej otec poukázal na svoje nezvratné ťažké zdravotné postihnutie. Kurz nemčiny je organizovaný cez úrad práce, a teda pre otca nepredstavuje náklady, avšak prebieha počas celého týždňa vo K., a preto si otec našiel ubytovanie v jednoizbovom byte, ktoré mu pomáha uhrádzať jeho matka. Odňatie právnej pomoci v prejednávanej veci nesúviselo s príjmom otca, ale so skutočnosťou, že v určenej lehote nedoložil potrebné doklady, pretože sa v čase doručovania písomností nachádzal v X.. Z nového rozhodnutia Centra právnej pomoci, kancelária Žiar nad Hronom zo dňa 11.01.2023 vyplýva, že otec spĺňa podmienky pre poskytovanie právnej pomoci.

Ak prvostupňový súd považoval dar dvojizbového bytu v Partizánskom otcovej matke za vzdanie sa majetkového prospechu bez dôležitého dôvodu, tak skutočnosť, či by otec uvedený byt vlastnil v čase rozhodovania súdu prvej inštancie o výživnom alebo nie, by nemala vplyv na výšku jeho príjmu, pokiaľ by len súd nechcel, aby byt predal a z týchto prostriedkov platil výživné. Ďalej sa otec vyjadril k niektorým aspektom spolužitia manželov.

Otec nesúhlasil so zverením mal. detí do starostlivosti matky z dôvodov, že sú u nej týrané. Staršieho syna strašila, keď neposlúchal, v apríli 2022 ho buchla po ruke tak silno, až mu ju dolámala. Mladšieho syna, keď neposlúcha, zatvára do pivnice. Otec chce mať v starostlivosti obidvoch chlapcov alebo aspoň toho staršieho. Poprel, že by o deti nemal záujem. Pokiaľ si cez leto tieto bral jednotlivito, nebolo to z

dôvodu, že nie je schopný sa o nich postarať, ale preto, že mal obavu zobrať obidve deti na kúpalisko, keď nevedia plávať. Poukázal na to, že jeho matka mu vždy ochotne pomáha a bolo tomu tak aj v minulosti. Ďalej otec namietal preberanie detí v B. D. na adrese rodičov matky, čo považoval za ignoranciu jeho zlého vzťahu s rodinou matky, ktorá sa voči nemu správa hrubo, pričom navrhol, aby miestom odovzdania a prevzatia detí bolo iné miesto.

K povinnosti nahradiť matke trovy konania otec zdôraznil, že svoju neúčast' na pojednávaní vždy ospravedlnil, a to relevantným lekárskeym potvrdením. Rešpektuje, že každý má právo vyhľadať právnu pomoc, ale matka bola vždy zastúpená právnym zástupcom za dohodnutú odmenu a nevyužila možnosť požiadať o bezplatnú právnu pomoc. Podľa jeho názoru mal súd prvej inštancie na daný právny stav aplikovať ust. § 52 CMP v spojení s ust. § 257 CSP a z dôvodov hodných osobitného zreteľa trovy konania ani jednej zo strán nepriznať, poukazujúc na to, že nové znenie § 257 CSP je formulované podstatne všeobecnejšie ako pôvodné ust. § 150 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb.) a poskytuje väčší priestor pre voľnú úvahu súdu. Otec bol názoru, že v danom prípade skutočne nejde o spravodlivé priznanie nároku na náhradu trov konania, ale skôr o výnimočný prípad spočívajúci v okolnostiach danej veci, keď súd prvej inštancie mal zistené a preukázané, že otec má toho času veľmi nízky príjem z čiastočného invalidného dôchodku, nevlastní žiadny majetok vyššej hodnoty, má dve vyživovacie povinnosti, pričom jeho životné potreby vzhľadom na jeho nepriaznivý zdravotný stav zabezpečuje jeho matka.

Otec navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zo dňa 05.12.2022 zrušil postupom podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. K podanému odvolaniu sa vyjadrila matka v tom smere, že tvrdenia otca sú účelové, pričom tieto mali byť uplatnené v rámci konania pred súdom prvej inštancie. Poukázala na to, že otec úmyselne ignoroval pojednávania vo veci samej a neprítomnosť ospravedlňoval účelovými dôvodmi vždy oneskorene, ktorým svojím nehospodárnym konaním zapríčiňoval vznik trov všetkým zúčastneným, a to súdu, matke, ako aj kolíznemu opatrovníkovi. Z tohto dôvodu považuje matka rozhodnutie súdu prvej inštancie za spravodlivé a správne. Poukázala na to, že otec mal dostatok príležitostí v rámci konania predkladať súdu dôkazy a uplatňovať všetky prostriedky procesného útoku a procesnej obrany. Otec sa úmyselne účelovo snažil vyhnúť zákonnej a morálnej zodpovednosti a iba ubližoval najlepšiemu záujmu mal. detí. Navrhla preto rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdiť.

Ďalej poukázala na to, že otec špekulatívne manipuluje maloleté deti, ubližuje ich zdravému psychickému vývoju, neprispieva na ich výživu, a teda ohrozuje ich zdravie a priaznivý vývoj. Matka v dôsledku toho, že otec sa o nich nestará a materiálne ich nezabezpečuje, musí matka žiť u svojich rodičov a bez stabilného príjmu nedokáže zabezpečiť všetky ich potreby. Otec musí byť zaviazaný povinnosťou prispievať na výživu mal. detí, nakoľko to dobrovoľne odmieta. Podľa názoru matky odvolacie dôvody otca neobstoja, nakoľko súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav na základe aktivity účastníkov konania, ktorým bol poskytnutý dostatočný priestor na preukázanie ich pomerov. Rozhodnutie prvostupňového súdu považovala matka za zákonné, správne a spravodlivé i v najlepšom záujme maloletých detí. O náhrade trov, vrátane trov odvolacieho konania, nakoľko otec, napriek predbežnej vykonateľnosti napadnutého rozsudku naďalej odmieta plniť si vyživovaciu povinnosť.

4. K podanému odvolaniu sa kolízny opatrovník vyjadril tak, že nemá nové dôkazy a návrhy na zmenu rozhodnutia prvostupňového súdu.

5. Na to reagoval otec vyjadrením, že na podanom odvolaní a jeho dôvodoch zotrúva.

6. Vo vyjadrení k vyjadreniu matky otec zotrúval na dôvodoch podaného odvolania, opätovne poukázal na svoje pretrvávajúce zdravotné problémy, pre ktoré bol uznaný osobou s ťažkým zdravotným postihnutím a bol mu priznaný invalidný dôchodok. Za nehospodárne považoval len konanie matky, ktorá si dovoľí platiť právnikovi napriek nízkemu príjmu. Matka neuviedla konkrétne, aké metódy otec údajne presadzuje pri manipulácii s maloletými deťmi. Poprel, že by neprispieval na výživu detí, nakoľko pri každom stretnutí uhradil výživné, a to vždy v prítomnosti detí, konkrétne má uhradené výživné do 28.02.2023 a deťom prispel po 20,- eur, aby mohli ísť do aquaparku. Podľa názoru otca by bolo nutné preskúmať zdravotný stav matky, pretože sa u nej objavujú známky psychickej poruchy, keďže nikdy nebola schopná, ani sa nesnažila o samostatnú existenciu, je pohodlná a lenivá. Podľa jeho názoru normálny a zdravý človek si zabezpečuje príjem stabilnou prácou a nie príživníctvom, dokonca na invalidnom dôchodku druhej osoby. Otec mal za to, že ho súd prvej inštancie totálne odignoroval. Častejšie stretnutia s deťmi nie sú

možné, pretože matka tomu bráni. Nebolo mu zrejmé, prečo on ako človek s podlomeným zdravím má cestovať 8 hodín tam a späť a matka ako zdravá žena bez práce a starosti o domácnosť má problém ich priviesť na pol cestu. Opätovne poukázal na agresívne správanie sa rodičov matky voči nemu.

7. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), preskúmal vec v intenciách ust. § 65 a § 66 CMP a postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP rozsudok prvoinštančného súdu v napadnutých výrokoch I. až VI. podľa ust. § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

8. Z obsahu spisového materiálu mal odvolací súd preukázané, že návrhom zo dňa 25.01.2021 sa matka domáhala úpravy rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, keď poukázala na skutočnosť, že s otcom maloletých nežijú v spoločnej domácnosti od 13.12.2020, pričom otec sa nedokáže o deti samostatne postarať a s deťmi je v kontakte len telefonicky. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny prostredníctvom pracoviska Dolný Kubín preveril bytové podmienky u matky, ktoré vyhodnotil ako vhodné; bytové podmienky otca sa pre jeho nesúčinnosť nepodarilo preveriť. Ďalej z vykonaného dokazovania boli preukázané pomery rodičov tak, ako sú opísané v bode 1. odôvodnenia tohto rozsudku.

9. Vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností a princípov uvedených v Zákone o rodine pre úpravu rodičovských práv a povinností a s poukazom na vykonané dokazovanie, ktoré odvolací súd považuje za dostatočné pre rozhodnutie vo veci, postupoval pri úprave rodičovských práv a povinností k maloletým deťom prvoinštančný súd správne a s jeho závermi sa odvolací súd v celom rozsahu zhoduje.

10. Podľa § 36 ods. 1 Zákona o rodine veta prvá a druhá, rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ustanovenia § 24, § 25 a § 26 sa použijú primerane.

Podľa § 62 ods. 1 - 5 Zákona o rodine:

Plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

Každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené neploleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona.

Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť.

Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

Podľa § 75 odsek 1 Zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

11. Vzhľadom na prvostupňovým súdom zistený skutkový stav aj odvolací súd považoval za najlepšie riešenie ponechať mal. deti v osobnej starostlivosti matky, ktorá sa o nich stará od ich narodenia, a teda bude zachovaná stabilita výchovného prostredia a už vytvorené vzťahové väzby. Naproti tomu otec svoju spôsobilosť samostatne sa postarať o deti ako ani vlastné bytové pomery, v ktorých by u neho mohli žiť, nepreukázal. Otcove tvrdenia o nevhodnosti výchovných prostriedkov matky vedúcich dokonca až k týraniam mal. detí považoval aj odvolací súd za účelové, a to jednak z dôvodu, že tieto otec nijakým spôsobom v konaní nepreukázal, ako aj preto, že ním tvrdené závažné okolnosti (podľa ktorých matka tak udrela staršieho syna, až mu zlomila ruku) ďalej nijakým spôsobom neriešil, nezaslal podnet kolíznemu opatrovníkovi ani v konaní nepristúpil aktívnejšie k otázke osobnej starostlivosti. Pokiaľ by otcom tvrdené skutočnosti boli pravdivé, odvolací súd by od otca ako zodpovedného rodiča očakával vyššiu aktivitu za účelom preukázania týchto tvrdení a ochrany mal. detí, keď ako ich zákonný zástupca

má právo na informácie ako aj prístup k dokumentácii ohľadne ich zdravotnej starostlivosti. Týmto nie je dotknuté právo a povinnosť kolízneho opatrovníka otcom uvádzané skutočnosti prípadne prešetriť. Otcom navrhovaná striedavá osobná starostlivosť o mal. deti vzhľadom na vzdialenosť bydlísk rodičov ako aj nepreukázanie bytových pomerov na strane otca za daných okolností do úvahy neprichádza. Pokiaľ ide o rozdelenie mal. detí s tým, že by starší syn bol zverený do osobnej starostlivosti otca, v konaní nebola preukázaná vhodnosť takéhoto riešenia vzhľadom na vzájomnú citovú naviazanosť mal. detí.

Odvolačný súd sa stotožňuje aj s názorom prvostupňového súdu, podľa ktorého na úpravu styku s mal. deťmi v širšom rozsahu ako cez víkend v nepárnom kalendárnom týždni nie je dôvod. Otec o styk s deťmi nejaví aktívny záujem; súčasne častejší kontakt sa vzhľadom na vzdialenosť bydlísk rodičov aj ich už opísané pomery nejaví ako reálny. Stanovená úprava styku však nevylučuje, aby sa rodičia kedykoľvek dohodli na stretávaní v iných termínoch či v širšom rozsahu podľa ich možností.

Čo sa týka preberania mal. detí otcom na adrese rodičov matky, odvolací súd poukazuje najmä na to, že je povinnosťou všetkých zúčastnených osôb (t. j. tak rodičov matky, ako aj rodičov samotných) v záujme mal. detí povzniesť sa nad vzájomné rozpory. Okolnosť, že sa mal. deti preberajú a odovzdávajú v mieste ich bydliska, je štandardom, od ktorého nevidel ani odvolací súd dôvod sa odchýliť. V tejto súvislosti poukazuje odvolací súd aj na to, že nejde o povinnosť, ale o právo otca, ktoré nemusí využiť, a preto nie je vhodné matke ukladať povinnosť pripraviť a odovzdať detí inde ako v mieste ich aktuálneho bydliska, nakoľko v prípade nevyužitia tohto práva by boli spolu s deťmi zbytočne zaťaženi cestovaním. Odvolací súd sa stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, že iné riešenia (preberanie mal. detí na inom mieste), ku ktorým sa v priebehu súdneho konania pristúpilo, sa neukázali ako vhodné.

12. Odvolací súd taktiež dospel k záveru, podľa ktorého súd prvej inštancie vykonal dostatočné dokazovanie ohľadne príjmových a majetkových pomerov rodičov a potrieb mal. detí a v tejto časti je aj rozhodnutie dostatočne odôvodnené. Jednotlivé výdavky maloletých detí matka vyčíslila tak v písomných podaniach (napr. na č. l. 173, 451), ako aj na pojednávaníach a zo strany otca neboli nijakým spôsobom namietané (v odôvodnení napadnutého rozsudku sú uvádzané napr. v bode 18.). Podľa názoru odvolacieho súdu ide o bežné a akceptovateľné výdavky mal. detí zodpovedajúce ich veku, ktoré nie je nutné v súdnom konaní preukazovať a súd ich pozná z vlastnej praxe. Podľa názoru odvolacieho súdu je nutné preukazovať len také výdavky týkajúce sa napr. zdravotného stavu a záujmovej činnosti, ktoré presahujú bežný rámec (napr. ťažké zdravotné postihnutie a s tým spojená nutnosť zakupovania zdravotných pomôcok, absolvovania rehabilitácií alebo športová činnosť súťažného charakteru, pri ktorej sú vysoké výdavky na športovú výstroj, cestovanie a pod.). Preukazovanie bežných potrieb maloletých detí týkajúcich sa stravovania, školskej dochádzky, ošatenia, hygieny a bežnej zdravotnej starostlivosti by viedli k nezmyselnému rozširovaniu obsahu spisu. Obdobne to platí aj o výdavkoch matky. V prejednávanej veci matka, ako aj maloleté deti majú len bežné výdavky, ktoré je možné bez ďalšieho vyhodnotiť a ustáliť. Nejde teda o žiadne výdavky v hypotetickej rovine, ako to tvrdil otec v odvolaní. Pokiaľ otec namietal, že v odôvodnení napadnutého rozsudku i v samotnom spise absentuje komplexný prehľad majetkových pomerov rodičov a počet ich vyživovacích povinností, tak z tvrdení účastníkov ako aj vykonaného dokazovania vyplynulo, že rodičia okrem svojich bežných osobných vecí nevlastnia žiadne majetok a nemajú žiadnu ďalšiu vyživovaciu povinnosť. Tieto okolnosti sú z odôvodnenia napadnutého rozsudku zrejmé.

Možno súhlasiť s tvrdením otca, podľa ktorého súd prvej inštancie je povinný vykonať aj iné dôkazy ako navrhli účastníci konania, avšak v prejednávanej veci vzhľadom na okolnosti tvrdené účastníkmi konania, že nemajú príjem z pracovnej činnosti, otec poberá len invalidný dôchodok, matka len rodinné prídavky a obom pomáhajú ich rodičia, nie je zrejmé, v akom smere mal podľa názoru otca súd prvej inštancie vykonať ďalšie dokazovanie. Námetka otca je tak iba všeobecného charakteru, bez konkretizácie, ktoré okolnosti neboli dokazovaním vykonaným súdom prvej inštancie preukázané, a teda takáto námetka otca je nedôvodná. Tiež je nutné podčiarknuť, že v prvom rade je dôkazná iniciatíva na strane účastníkov konania, teda otec mal preukázať, resp. navrhnúť dôkazy ohľadne skutočností, ktoré považoval za dôležité pre rozhodnutie vo veci. Odvolací súd v reakcii na takto formulovanú všeobecnú námietku tiež len všeobecne reaguje, že skutkový stav veci ohľadne pomerov účastníkov konania bol vykonaným dokazovaním zistený dostatočne.

13. Na tomto mieste odôvodnenia považuje odvolací súd za dôležité osobitne sa vyjadriť ku skutočnosti, že otec daroval dvojizbový byt v Z. svojej matke. Aj odvolací súd uvedenú skutočnosť považuje za vzdanie sa majetkového prospechu bez dôležitého dôvodu, pričom v krajných prípadoch, ktorým je aj tento, je možné spravodlivo požadovať, aby otec ako osoba povinná na výživné za účelom plnenia

vyživovacej povinnosti pristúpil k predaju bytu, resp. aby takýto majetok využil na získanie ďalšieho príjmu (napr. formou nájmu), aby si vyživovaciú povinnosť mohla splniť. Navyše otec byt v podstate ani neužíval (resp. minimálne), keďže dlhodobo býva vo Viedni.

Súd prvej inštancie postupoval teda správne, ak prihliadol k tomu, že otec sa vzdal majetku, ktorý dosahoval hodnotu niekoľko desiatok tisíc eur (ktoré okolnosti sú všeobecne známe z verejne dostupných zdrojov), navyše v období, keď bol po nehnuteľnostiach vysoký dopyt, a teda boli ľahko predajné. Z odplatného predaja bytu tretej osobe by otec mohol hradiť tak výdavky svoje, ako aj bežné výživné na maloleté deti v rozsahu, ako bolo správne a primerane určené súdom prvej inštancie, a to dostatočne dlhé obdobie (niekoľkých rokov), teda napr. do ukončenia vzdelávania v X., ktorú krajinu si vybral za účelom výkonu ďalšej pracovnej činnosti. Nemožno preto súhlasiť s otcom, že vlastníctvo bytu v Partizánskom v čase rozhodnutia súdu prvej inštancie by nemalo vplyv na jeho príjem. Otec sa vlastníctva majetku značnej hodnoty vzdal, navyše bezodplatne, keď ho daroval svojej matke, ktorej následnú pomoc pri hradení jeho výdavkov nie je možné následne vyhodnotiť ako nezištnú. V neposlednom rade odvolací súd uvádza, že pokiaľ otec navrhoval zverenie mal. detí do svojej osobnej starostlivosti, musel si byť vedomý ich bežných výdavkov, a teda sa považoval za schopného tieto uhrádzať a zabezpečovať.

Pre úplnosť odvolací súd dáva otcovi za pravdu v tom smere, že odňatie právnej pomoci v prejednávanej veci nesúviselo s tým, že by otec mal dostatočný príjem, avšak táto úvaha súdu prvej inštancie nemala vplyv na správnosť jeho ostatných záverov, ako ani na správnosť rozhodnutia vo veci samej.

14. V súhrne odvolací súd teda konštatuje, že súd prvej inštancie pri úprave rodičovských práv a povinností k mal. deťom vykonal dostatočné dokazovanie, ktoré následne správne právne posúdil a pri rozhodovaní vychádzal zo zásad stanovených Zákonom o rodine. So závermi súdu prvej inštancie vrátane úpravy výživného v rôznej výške za obdobie od podania návrhu do 31.07.2022 a od 01.08.2022, kedy matka prestala poberať príjem, sa odvolací súd stotožnil.

Zároveň odvolací súd konštatuje, že otec v odvolaní neuviedol žiadne dôvody, ktoré by boli spôsobilé inak vyhodnotiť skutkový alebo právny stav, resp. s ktorými by sa už nevysporiadal súd prvej inštancie. Odvolací súd podotýka, že súd prvej inštancie rozhodol v záujme maloletých detí tak ohľadne osobnej starostlivosti, ako aj určenia výživného. Toto bolo určené primerane veku a potrebám detí, ako aj pomerom rodičov s prihliadnutím k tomu, že matka návrh o určenie manželského výživného voči otcovi počas súdneho konania v tejto veci vzala späť.

15. Odvolacie námietky otca procesného charakteru, podľa ktorých mu súd prvej inštancie bez zákonného dôvodu odňal možnosť konať pred súdom, odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodné. V prvom rade odvolací súd poukazuje na to, že vo veci sa uskutočnilo 5 pojednávaní, z ktorých sa otec zúčastnil iba jedného a z ostatných sa ospravedlnil z dôvodu zhoršeného zdravotného stavu; najčastejšie išlo o ospravedlnenie z dôvodu jednoduchového vyšetrenia u lekára. O odročenie pojednávania otec požiadal len v prípade pojednávania vytyčeného na 09.12.2021 (žiadosti nebolo vyhovené a pojednávalo sa v prítomnosti vtedajšej právnej zástupkyne otca). Pokiaľ v prípade pojednávania vytyčeného na 02.11.2022 (a ani dňa 05.12.2022) otec o jeho odročenie nepožiadaval, nemohlo zo strany súdu prvej inštancie jeho vykonaním dôjsť k porušeniu procesných práv otca, a to aj s poukazom na to, že otec už bol v konaní vypočutý. V neposlednom rade odvolací súd poukazuje na ust. 183 ods. 2 veta druhá CSP, podľa ktorého od strany (účastníka konania) možno vždy spravodlivo žiadať, aby sa dala na ďalšom pojednávaní zastúpiť inou osobou, ak k odročeniu pojednávania došlo z dôvodu jej nepriaznivého zdravotného stavu.

16. Za dôvodnú považoval odvolací súd odvolaciu námietku ohľadne náhrady trov konania, v ktorej časti súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil, pokiaľ matke priznal voči otcovi nárok na náhradu trov konania podľa § 55 CMP. Podľa názoru odvolacieho súdu za okolnosť hodnú osobitného zreteľa pre priznanie náhrady trov konania podľa § 55 CMP nie je možné považovať okolnosť, že otec sa nezúčastňoval pojednávanií vo veci, a tým spôsobil matke zvýšené trovy konania (v podobe trov právneho zastúpenia).

Na základe týchto úvah by súd prvej inštancie mohol priznať náhradu trov konania podľa § 54 CMP (tzv. zavinené trovy konania), avšak len v tom prípade, ak by k zmareniu procesného úkonu (v tomto prípade pojednávania) prišlo práve a len v príčinnej súvislosti so zavineným konaním otca (napr. v prípade preukázania nepravdivosti dôkazu ospravedlňujúceho neprítomnosť otca na pojednávaní). V tejto súvislosti však odvolací súd opätovne konštatuje, že otec pri ospravedlňovaní svojej neprítomnosti o odročenie pojednávania nepožiadaval, a teda súd prvej inštancie mohol rozhodnúť aj v jeho neprítomnosti.

Taktiež odvolací súd poukazuje na Komentár k Civilnému mimosporovému poriadku (KOTRECOVÁ, Alexandra. § 55 [Moderačné právo súdu pri náhrade trov konania]. In: SMYČKOVÁ, Romana, ŠTEVČEK, Marek, TOMAŠOVIČ, Marek, KOTRECOVÁ, Alexandra a kol. Civilný mimosporový poriadok. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2017, s. 207.), podľa záverov ktorého: „... § 55 CMP predstavuje tzv. materiálny korektív. Vzhľadom na vyššie uvedené atribúty môžeme konštatovať, že aplikácia ustanovenia § 55 CMP predstavuje výnimku zo všeobecného pravidla, a preto musí byť takáto výnimka náležite odôvodnená. V porovnaní s ustanovením § 53 CMP rozhodujúcim kritériom pre priznanie nároku na náhradu trov konania nie je úspech v konaní. Pri hodnotení kritéria, že je to s ohľadom na okolnosti prípadu spravodlivé, by nemal súd ako jediné kritérium zohľadňovať osobné a majetkové pomery účastníkov. Relevantné by mali byť práve okolnosti prejednávanej veci. Tu je potrebné odlišiť prípadné jednorazové obštrukcie, ktoré vznikli zavinením konaním niektorého z účastníkov, kde je potrebné aplikovať ustanovenie § 54 CMP.“ Vzhľadom k uvedenému odvolací súd postupom podľa § 388 CSP zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku VII. tak, že v zmysle § 52 CMP žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal.

17. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 CSP v spojení s § 52 CMP a vyslovil, že žiaden z účastníkov nárok na náhradu trov odvolacieho konania nemá.

18. Toto rozhodnutie bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).